

Náměty pro práci s úvodním článkem poskytují cvičení 20-24.

V souvislosti s tématem *Wetter, Klima* je možno připomenout studentům užití slovesa *werden* pro vyjádření budoucího času zahrnujícího částečně i změnu stavu (tj. sloveso *werden* stojí bez infinitivu): *Wie wird das Wetter? - Jaké bude počasí?*

Podstatné jméno *hurikán* překládáme do němčiny: *der Hurrikan* (-s, -s) [harikən] / *der Hurrikan* (-s, -e) [hurikan].

200 km/h čteme: *zweihundert Kilometer pro Stunde / in der Stunde.*

Studenty je možno upozornit na různé kontexty použití podstatných jmen *der Bewohner* a *der Einwohner*. Podstatné jméno *der Bewohner* se vyskytuje zejména v těchto spojeních: *der Bewohner eines Hauses, einer Insel*. Podstatné jméno *der Einwohner* používáme zejména v těchto případech: *der Einwohner einer Gemeinde, eines Landes (er hat da seinen ständigen Wohnsitz).*

Seine čteme [ˈzɛ:n(ə)], fr. [sɛn].

Při práci s textem A je možno upozornit na některé geografické názvy, např.: *die Mosel* (-, 0) - řeka *Mosela, levý přítok Rýna* (ale: *der Mosel* (-s, -) - zkráceně *Moselwein*); *das Burgund* (-s, 0) - *Burgundsko* (část území Francie, dříve knížectví).
Zeměpisná jména *Rhein, Mosel* a *Burgund* se v ustálených spojeních mohou použít i bez členu: *An Rhein und Mosel, in Burgund.*

Použití spojky *während* ve větách způsobových (*Spanien, Italien, Griechenland* oder *die Türkei locken mit mildem Badewetter, während die lieben Verwandten in Hamburg oder Amsterdam frieren.*) je součástí výkladu ve 4. díle učebnice.

Téma *Feste und Bräuche* je zpracováno v 8. lekci.

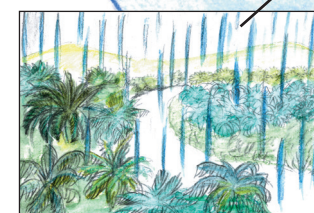
WENN ES STÜRMT UND SCHNEIT ... 1/A

e **Sturmflut** (-, -en)
bouřlivý příliv

r **Hurrikan** (-s, -s) [harikən]
hurikán

r **Wolkenbruch** (-[e]s, -e)
průtrž mračen

1 Anders als in anderen entfernten Weltgegenden kennen wir in Europa deutliche Unterschiede in den Jahreszeiten. In Ländern wie Indien z. B. wechseln Regen- und Trockenzeiten. Monate lang ist es dort heiß und es mangelt an Wasser, aber dann bringt der Monsun den Regen, den Menschen und Tiere brauchen. Rings um den Äquator, in den tropischen Zonen, sind die Regenfälle noch intensiver, hier folgen schwüle Hitze und Wolkenbrüche innerhalb eines Tages aufeinander. In einem solchen extremen Klima finden wir eine dichte Vegetation und tropische Regenwälder wie z. B. im größeren Teil Brasiliens, Zentralafrikas oder Sumatras.

In anderen heißen Klimazonen, etwa in Nordafrika und auf der Arabischen Halbinsel müssen sich die Menschen an ebenso extreme Wetterlagen gewöhnen. In der Wüste schwanken die Temperaturen zwischen Tag und Nacht um bis zu 40 Grad. Hier können nur Menschen und Tiere überleben, denen es gelingt, sich an das Klima anzupassen und sowohl Hitze als auch Sandstürme auszuhalten.

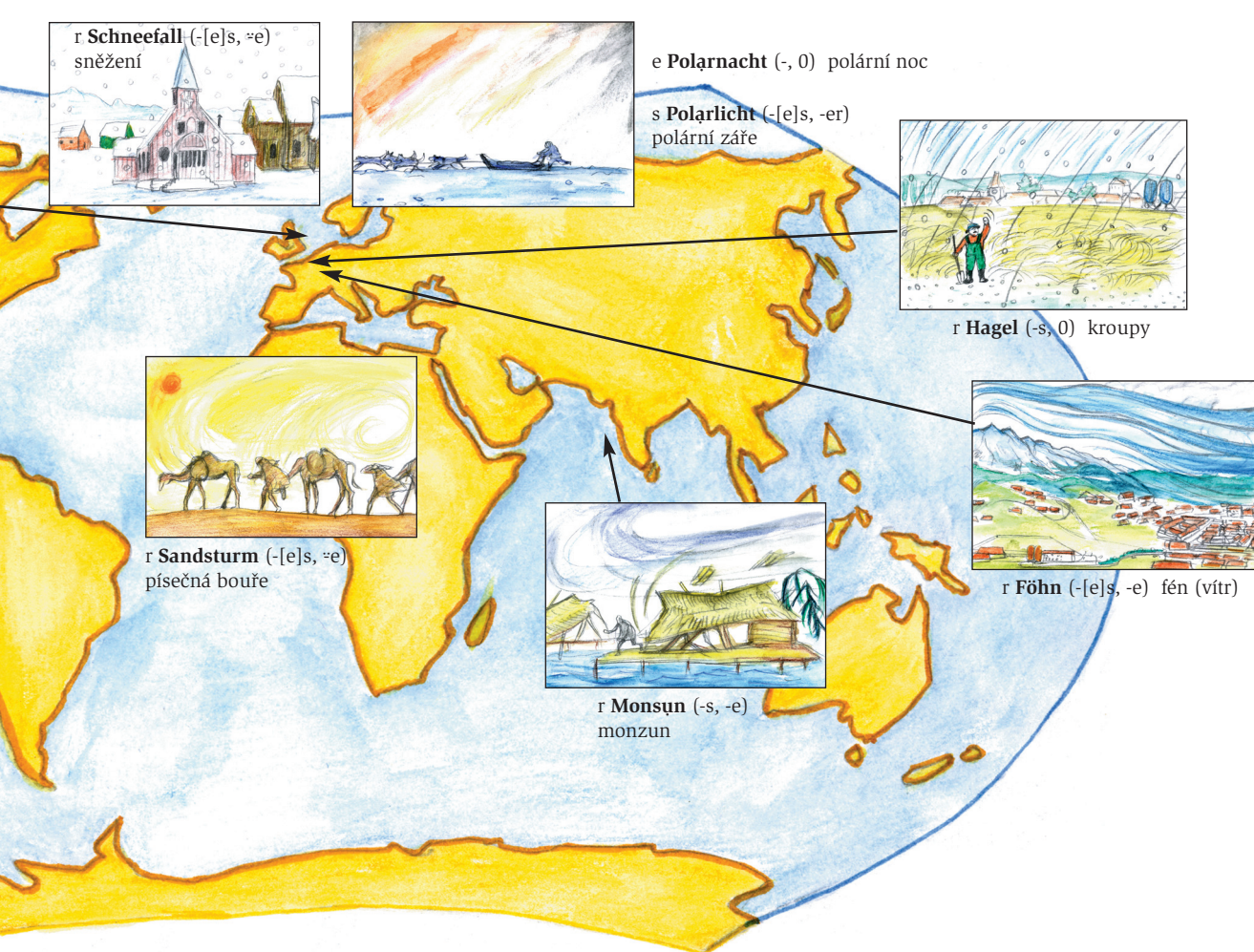
Im hohen Norden gibt es weder Frühling noch Herbst, so wie wir sie kennen: Im September beginnt die Sonne zu sinken und nach einigen wenigen, bunten Herbsttagen fällt im Oktober der erste Schnee. Im November verschwindet die Sonne für mehrere Monate hinter dem Horizont und es bleibt kalt, frostig und düster: Die Polarnacht herrscht über dem Land und das Licht am Mittag gleicht der Morgendämmerung in Mitteleuropa, aber am Himmel zeigen sich manche Polarlichter.

In den Südstaaten der USA und in der Karibik müssen die Menschen mit Wirbelstürmen leben. Über dem Meer treffen warme und kalte Luft aufeinander und setzen sich gegenseitig in Bewegung. Diese Hurrikans werden oft schneller als 200 km/h und zerstören ganze Regionen.

30 In Europa dagegen ist das Klima gemäßigt. Frühling, Sommer, Herbst und Winter wechseln sich ab und selten zeigt das Thermometer extreme Werte. Natürlich gibt es auch Unterschiede von Region zu Region: Auf den Britischen Inseln ist es regnerischer als anderswo und selten sieht man einen Engländer ohne seinen Regenschirm. An der holländischen und der norddeutschen Küste haben die Bewohner Angst vor Sturmfluten und versuchen, sich mit Deichen zu schützen. Die Münchner und Wiener klagen im Frühling über den Föhn, einen trockenen Wind, der die Temperaturen schnell ansteigen und die Stimmung vieler gut gelaunter Leute sinken lässt. Da ist es doch besser, den Mai in Paris zu verbringen, wenn an der Seine die Rosen blühen ...

Wenn es Sommer wird, müssen die Bauern in Mitteleuropa ab und zu mit Hagel rechnen, der der Ernte schadet. An Rhein und Mosel, in Burgund oder in Italien hoffen die Winzer, dass die Sonne lange genug scheint und ein „Goldener Oktober“ ihnen einen guten Wein bringt. Oft ist es aber schon in diesem Monat und vor allem im November kühl und feucht. Plötzlicher Nebel und Glatteis können dem Verkehr gefährlich werden und Massenkarambolagen auf der Autobahn verursachen. Aber heute können die Mitteleuropäer dem „Schmuddelwetter“ leichter entfliehen als früher. Zwar kann nicht jeder ein Haus in Südspanien kaufen, aber wer mag, besteigt einfach ein Flugzeug und reist in die Sonne. Spanien, Italien, Griechenland oder die Türkei locken mit mildem Badewetter, während die lieben Verwandten in Hamburg oder Amsterdam frieren ...

P. S. Im Rheinland gibt es noch eine „fünfte Jahreszeit“. Was das ist? Näheres dazu im Kapitel „Feste und Bräuche“!

r **Schneefall** (-[e]s, =e)
sněžení

e **Polarnacht** (-, 0) polární noc

s **Polarlicht** (-[e]s, -er)
polární záře

r **Hagel** (-s, 0) kroupy

r **Sandsturm** (-[e]s, =e)
písečná bouře

r **Monsun** (-s, -e)
monzun

r **Föhn** (-[e]s, -e) fén (vítr)

Podstatné jméno *die Polarnacht* (-, 0) - *polární noc* označuje období, během něhož v oblasti pólů nevychází slunce. *Die Polarnacht* (-, =e) - *polární noc*, tj. jednotlivá noc polární oblasti.

Slovní zásoba této lekce se procvičuje v oddíle B ve cvičeních 1-3; v oddíle D ve cvičeních 1-3, 20, 21.

Podstatné jméno *Bauer* může mít v němčině následující významy: *der Bauer* (-n, -n) - rolník, sedlák; *das / der Bauer* (-s, -) - klec (*Der Vogel sitzt im Bauer.*).

Sloveso *entfliehen* se užívá v těchto spojeních: *entfliehen aus etw.* (*aus dem Gefängnis e.*), *entfliehen j-m / etw.* (*dem Schmuddelwetter e.*), *etw. entflieht* (*die Jugend entflieht*).

Sloveso *herrschen* se používá ve významu:

- panovat, vládnout (někomu / něčemu)* - *herrschen (über j-n / etw.)*: *Ein König herrscht in diesem Land / über das Volk / über ein riesiges Land.*;
- panovat, být - etw. herrscht (über etw.)*: *Die Polarnacht herrscht über dem Land. Hier herrscht reges Leben.*

V odborném stylu se u podstatných jmen *Hitze*, *Klima* a *Vegetation* objevují tyto tvary množného čísla: *Hitzen*, *Klimata*, *Vegetationen*.

Předložku *innerhalb* (2. p.) je možno použít časově (*innerhalb einer Woche - během týdne*), nebo místně (*innerhalb des Hauses - uvnitř domu*). Dochází-li k seskupování tvarů 2. pádu (*innerhalb des neuen Hauses unseres Freundes*), nebo není-li 2. pád dostatečně zřetelný (*innerhalb fünf Monate*), následuje po předložce *innerhalb* 3. pád (*innerhalb dem neuen Haus unseres Freundes, innerhalb fünf Monaten*). *Innerhalb* se vyskytuje také ve spojení s předložkou *von* ve významu *uvnitř, během*: *innerhalb von Berlin, innerhalb von drei Jahren*.

Předložky s 2. pádem se procvičují v 7. lekci.

Tvar množného čísla podstatného jména *mlha - mlhy* se do němčiny překládá *Nebel / Nebelschwaden*. Tvar *Nebelschwaden* je častější: *ziehende Nebelschwaden*.

Podstatné jméno *der Regenfall* se v němčině používá většinou v množném čísle (*Regenfälle*).

Studentům je možno připomenout další význam slovesa *schwanken*: *potáčet se*. Užití pomocného slovesa v tomto případě kolísá: *Das Schiff hat stark geschwankt. x Der Betrunkene ist über die Straße geschwankt.*

Podstatné jméno *Teil* se v němčině vyskytuje např. v následujících významech:

- der Teil* (-[e]s, -e) - část, díl, kus celku (*ein Brot in zwei Teile schneiden, der erste Teil des Buches; Zum Teil war es meine Schuld. Ich habe das Buch zum größten Teil gelesen.*);
- das Teil* (-[e]s, -e) - část nějakého přístroje, součástka (*ein defektes Teil austauschen*);
- der / das Teil* (-[e]s, -e) - podíl, účast (*Sie erben das Vermögen ihrer Eltern zu gleichen Teilen.*).

Podstatné jméno *Amsterdam* vyslovujeme: *Amsterdám / Amsterdam*.

Teplotu pod nulou vyjadřujeme v němčině např. *zwanzig Grad minus / zwanzig Grad unter Null* (dvacet stupňů pod nulou).

(sich) **ab/wechseln** střídat (se)

anderswo jinde

an/steigen (je, i. ie) stoupnout, stoupat (např. teplota, voda)

r **Bauer** (-n, -n) sedlák

r **Bewohner** (-s, -) obyvatel

r **Deich** (-[e]s, -e) hráz

deutlich zřetelný, jasný; zřetelně, jasně

düster chmurný, temný; chmurně

ebenso právě tak

entfliehen (o, i. o) uniknout, utéci, (u)prchnout, prchat

e **Ernte** (-, -n) úroda, sklizeň

feucht vlhký

frieren (o, h. o) mrznout

frostig mrazivý

gemäßigt mírný

s **Glatteis** (-es, 0) náledí

gleich (i, h. i) podobat, rovnat se

gut gelaut dobře naladěný

herrschen panovat, být (např. o počasí)

e **Hitze** (-, 0) horko, vedro

r **Horizont** (-[e]s, -e) horizont, obzor

innerhalb během

intensiv intenzivní; intenzivně

e **Jahreszeit** (-, -en) roční doba

klagen über j-n / etw. naříkat, stěžovat si na někoho / něco

s **Klima** (-s, -s) podnebí

e **Küste** (-, -n) pobřeží

s **Licht** (-[e]s, -er) světlo

es mangelt an etw. (3. p.) nedostává se něčeho

mild mírný, jemný; mírně

e **Morgendämmerung** (-, -en) svítání

r **Nebel** (-s, -) mlha

r **Regen** (-s, 0) déšť

r **Regenfall** (-[e]s, =e) déšť, dešťové srážky

r **Regenschirm** (-[e]s, -e) deštník

r **Regenwald** (-[e]s, =er) deštný les

e **Region** (-, -en) krajina, oblast

regnerisch deštivý

e **Rose** (-, -n) růže

schaden škodit

(sich) **schützen vor j-m / etw.** chránit (se) před někým / něčím

schwanken kolísat

schwül parný, dusný

selten zřídka

sinken (a, i. u) klesnout, klesat, padat

sowohl - als (auch) jak - tak (i)

e **Stimmung** (-, -en) nálada

r **Teil** (-[e]s, -e) část, díl

überleben přežít

e **Vegetation** (-, 0) vegetace

verursachen způsobit

weder - noch ani - ani

r **Wind** (-[e]s, -e) vítr

r **Winzer** (-s, -) vinař

r **Wirbelsturm** (-[e]s, =e) vichřice

e **Wüste** (-, -n) poušť

zerstören zničit

am Himmel na obloze

auf der Arabischen Halbinsel na Arabském poloostrově

aufeinander folgen následovat, jít po sobě

aufeinander treffen setkat se (vzájemně)

das Schmuddelwetter syčravé počasí, na ulicích leží bláto

Die Temperaturen schwanken um bis zu 40 Grad. Teploty kolísají až o 40 stupňů.

ein Flugzeug besteigen nasednout do letadla

Es stürmt. Bouří, je bouřlivé.

im hohen Norden daleko na severu

in anderen entfernten Weltgegenden v jiných vzdálených krajích

in den tropischen Zonen v tropických pásmech

in die Sonne reisen cestovat za sluncem

Massenkarambolagen [-karambo'la:ʒən] **auf der Autobahn**

verursachen způsobit hromadné srážky na dálnici

monatelang celé měsíce

Regen- und Trockenzeiten období dešťů a sucha

rings um den Äquator okolo rovníku

Selten zeigt das Thermometer extreme Werte. Teploměr ukazuje zřídka extrémní hodnoty.

sich an ebenso extreme Wetterlagen gewöhnen zvyknout si na právě tak extrémní změny počasí

sich in Bewegung setzen dát se do pohybu

Spanien, Italien, Griechenland oder die Türkei locken mit mildem Badewetter, während die lieben Verwandten in Hamburg oder Amsterdam [amste'ɔdam] **frieren** ... Španělsko, Itálie, Řecko nebo Turecko lákají příjemným počasím ke koupání, zatímco milí příbuzní v Hamburku nebo Amsterdamu mrznou ...